

Mit tehet a szülő, ha úgy érzi, sérülhetnek gyermeke jogai az óvodában vagy iskolában?

Köszöntelek a Mozaik Egyesület Autizmusról szülőknek című online edukációs programjában! Ha még nem tetted meg, javaslom, hogy nézd meg a program bevezető videóját is, mert abból képet kaphatsz arról, milyen céllal hoztuk létre ezt az anyagot, és hogyan tudod a lehető leghatékonyabban elsajátítani a benne szereplő ismereteket.

Ebben a videóban arról lesz szó, mit tehetsz akkor, ha úgy érzed, hogy sérülnek a gyermeked jogai az óvodában vagy az iskolában.

Elsőként érdemes arról beszélni, hogy miért fontos egyáltalán jelezni, ha a gyerekek jogai sérülnek a köznevelésben. Ilyenkor alapvetően két lehetőségünk van. Az egyik az, hogy elfogadjuk a helyzetet, nem teszünk semmit, és próbálunk alkalmazkodni. Ennek az az előnye, hogy elkerüljük a konfliktust, nem lesz „ügy”, és nem mi leszünk azok a szülők, akik konfrontációt vállalnak. Ugyanakkor fontos látni, hogy ebben az esetben semmi nem fog változni, és a probléma nagy valószínűséggel megmarad.

A másik lehetőség az, hogy felvállaljuk: probléma van. Ez biztosan több energiát igényel tőlünk, és az is előfordulhat, hogy nem leszünk mindenki kedvencei az intézményben. Ugyanakkor csak így van esély arra, hogy a helyzet valóban megváltozzon, és a gyermekünk – vagy akár más gyerekek – számára jobb feltételek alakuljanak ki.

Fontos tudni, hogy minél több jelzés érkezik egy problémával kapcsolatban, annál nagyobb az esélye annak, hogy az megoldódik. Ha például egy iskolában több autista gyermek tanul, és mindannyiuknál hasonló nehézségek jelentkeznek, akkor sokkal hatékonyabb, ha a szülők összefognak, és közösen jelzik, hogy rendszerszintű problémáról van szó, nem pedig egyedi esetről.

A következő nagyon lényeges kérdés az, hogy hogyan kommunikáljuk a problémát, és milyen formában zajlik a párbeszéd az intézménnyel. A tapasztalat az, hogy ezek a beszélgetések gyakran szóban történnek. Ez rövid távon elfogadható lehet, de hosszabb távon kifejezetten kockázatos. A jól ismert mondás szerint: a szó elszáll, az írás megmarad.

Ezért mi mindig azt javasoljuk a családoknak, hogy a kommunikációt minél hamarabb írásban rögzítsék. A gyakorlatban ez azt jelenti, hogy e-mailben, a KRÉTA felületén vagy írott levélben kommunikálunk az intézménnyel. Ez azért fontos, mert ha a helyzet később eskalálódik, egyértelműen látszik majd, hogy a szülő időben jelezte a problémát, és megoldást keresett.

Sokszor előfordul, hogy az intézmény szóban olyan kéréseket fogalmaz meg, amelyek nem jogszerűek. Tipikus példa, amikor azt mondják a szülőnek, hogy „ne hozza be a gyereket”, vagy „vigye el ebéd után”, esetleg „nem maradhat a csendes pihenőn”. Ezek az információk szóban

hangzanak el, írásban viszont nem jelennek meg. Kívülről ilyenkor az látszik, hogy a szülő hordja haza a gyereket, miközben nincs bizonyíték arra, hogy ezt az intézmény kérte.

Ezért nagyon fontos tudni, hogy a szülő kérheti az írásbeli kommunikációt, és meghatározhatja annak formáját. Ugyanez igaz a telefonhívásokra is: ezek is szóbeli üzenetek. A közösségi médiás üzenetek, csetek ugyan írásosak, de mi nem javasoljuk, hogy ez legyen a hivatalos csatorna. Amit biztonságosnak és jól használhatónak tartunk: az e-mail, az írott levél, illetve a megbeszélések után készült írásos emlékeztető.

Nem titok, hogy a tudatos szülő időnként konfliktusokat generál. De érdemes elgondolkodni azon, hogy a konfliktus önmagában nem feltétlenül rossz. Nagyon sokszor éppen a fejlődés alapja. A kérdés inkább az, hogyan veszünk részt ezekben a helyzetekben.

Azt javasoljuk, hogy próbáljunk proaktívan jelen lenni. Ez azt jelenti, hogy nemcsak kérünk, hanem – ha tudunk – javaslatokat is teszünk. Ha például otthon jól működnek a napirendi kártyák, nyugodtan felajánlhatjuk, hogy segítünk az iskolának ezek elkészítésében. Nem azért, mert ez a szülő kötelessége, hanem azért, mert így az intézmény azt érzi, hogy partnerként veszünk részt a megoldásban.

Fontos szem előtt tartani azt is, hogy a másik oldalon emberek dolgoznak: pedagógusok, akik sokszor szintén nehéz helyzetben vannak. A tapasztalatunk az, hogy a segítséget gyakran értékelik. Természetesen nem mindig, és vannak helyzetek, amikor nem lehet együttműködni – de egy próbát általában megér, hogy csapatként próbáljunk gondolkodni.

Nagyon nehéz feladat, de igyekezzünk nem kizárólag az érzelmeink mentén reagálni. A legelőrébb akkor jutunk, ha egyenrangú félként, a másik oldal nézőpontját és motivációit is figyelembe véve kommunikálunk. Az agresszív harc néha hozhat eredményt, de minden résztvevőt kimerít. Ugyanakkor az sem jó megoldás, ha mindent kritikátlanul elfogadunk. Érdemes tehát kritikusan, de együttműködően jelen lenni.

Nézzük meg röviden, hogyan néz ki mindez a gyakorlatban. Fontos tudni, hogy nem ellenségekkel állunk szemben, hanem azokkal a szakemberekkel és döntéshozókkal, akik a gyermekünkért felelősek. Egyenrangú partnerként veszünk részt a folyamatban, nem alárendelt szerepben.

Ha behívnak egy megbeszélésre, teljesen rendben van, ha nem egyedül mész, hanem viszel magaddal valakit, akiben megbízol. Gyakran előfordul, hogy a szülő egyedül ül szemben több pedagógussal, ami nagyon megterhelő helyzet lehet.

Érdemes kérni írásos emlékeztetőt a megbeszélésről. Ha az intézmény nem készít jegyzőkönyvet, az sem baj: lehet emlékeztetőt írni arról, miben maradtatok, ki mit vállalt, milyen határidőkkel. Ez mindkét fél számára biztonságot ad.

Írásos kommunikáció lehet a térítvevényes levél, a személyesen átvett és igazolt irat, az e-mail, illetve a KRÉTA rendszere is.

Mi általában egy háromlépcsős rendszert szoktunk javasolni. Először mindig a gyermek közvetlen segítőjéhez fordulunk: óvónőhöz, tanárhoz, osztályfőnökhöz. Ha ez nem vezet eredményre, akkor az intézményvezető következik. Ha ott sem sikerül megoldást találni, akkor a fenntartóhoz lehet fordulni – ez lehet tankerület, önkormányzat, egyház vagy alapítvány.

Ha ezt a három lépcsőt betartjuk, jó eséllyel már itt eredményt érhetünk el. Ha mégsem, akkor érdemes jogi segítséget igénybe venni. Több szervezet is nyújt ingyenes jogsegélyt autista gyermekek szülei számára. pl AOSZ, TASZ, Kézenfogva Alapítvány. A Mozaik Egyesület előre elkészített formalevelekkel segít, amelyeket használhatsz. Ezeket az egyesület honlapjáról töltheted le.

Összefoglalva tehát: ha úgy érzed, hogy sérülnek a gyermeked jogai, írásban, lehetőség szerint más szülőkkel összefogva jelezd a problémát. Lépésről lépésre haladj, vegyél részt proaktívan a megoldásban, és ha szükséges, kérj jogi segítséget. Fontos tudni, hogy ezzel nemcsak a saját gyermekednek segítesz, hanem az összes utána következő gyerekeknek is, aki abba az intézménybe jár majd.

Ezzel az Autizmus – jogok és lehetőségek című modul első videójának végére értünk. Javaslom, hogy töltsd ki a videóhoz kapcsolódó, tíz kérdésből álló ellenőrző tesztet, mert ez segít rögzíteni a hallottakat.

Találkozunk a következő videóban!

mozaik Autizmus szabadegyetem

A projekt az Európai Unió "Polgárok, egyenlőség, jogok és értékek" (CERV) programjának támogatásával valósul meg. Az Európai Bizottság támogatása nem jelenti a projektben megvalósított tevékenységek tartalmának jóváhagyását, amely kizárólag az azt megvalósítók álláspontját tükrözi, valamint a Bizottság nem tehető felelőssé ezen információk bármilyen felhasználásáért.

Készítette: MOZAIK Közhasznú Egyesület az Autizmussal Élő Emberekért.

2025.

www.autimozaik.hu